

VERKSAMHETSPLAN 2016
CENTRUM FÖR ARBETARHISTORIA
I
LANDSKRONA

Inledning

Under 2016 ställs CfA inför uppgiften att ta flera steg i riktning mot att utvecklas till ett nationellt forum för arbetarhistoria med en verksamhet som även sträcks ut till ett internationellt rum. Kontakterna med de centrala medlemsorganisationerna, främst fackförbunden och ABF, måste också intensifieras i syfte att identifiera gemensamma och angelägna projekt kring forskning och undervisning.

Den internationella verksamheten kräver samtidigt att initiativ tas till forskningsprojekt som omfattar forskare från flera länder. Allt detta kräver en utökning av de resurser som står till förfogande. Därför måste en av de viktigaste uppgifterna vara att söka anslag och bidrag från olika håll.

En annan utmaning ligger i det faktum att verksamheten nu flyttat till lokaler på Citadellet. Härigenom ökar möjligheterna att disponera våra lokaler på ett mera ändamålsenligt sätt, och vi kan också betydligt förbättra våra möjligheter att vara tillgängliga för alla som är intresserade av arbetarrörelsens historia. Närheten till den övriga verksamhet som Lunds universitet har i Landskrona (internetinstitutet, WTS) kan medföra stora vinster och förutsättningar för ett ökat samarbete. Med flytten kommer vi längre från Arbetarrörelsens arkiv, men samarbetet med arkivet kommer att intensifieras och den mera arkivnära delen av verksamheten kan förläggas till arkivets lokaler. Vi ser positivt på att Landskrona stad även i fortsättningen vill att verksamheten är lokaliserad till Landskrona och att ansvaret nu ställs direkt under kommunstyrelsen.

Utbildning och forskning

Ett av de ben CfA vilar på utgörs av utbildning och forskning i universitetets regi. Sedan starten har en rad akademiska universitetskurser anordnats, men det finns samtidigt en ambition att utsträcka kursverksamheten till andra, icke-akademiska områden i samverkan med medlemsorganisationerna. Även sådana kurser har tidigare anordnats, men strävan i denna riktning måste under året intensifieras. På så sätt fullföljs också en viktig del av den tredje uppgiften.

Akademiska kurser

Under 2016 kommer som vanligt temakursen på kandidatnivå, *Arbetarhistoria – klass, kultur och rörelse i den industriella epoken*, att ges vid CfA. Kursen är viktig eftersom flera av studenterna också skriver uppsatser och examensarbeten med arbetarhistorisk inriktning och med handledare knutna till CfA.

Övriga kurser

Förutom de akademiska kurserna kommer vi under året att undersöka förutsättningen att fortsätta med det kursprogram för arbetslivsmuseer om dokumentation och minnesberättelser, som vi utvecklat tillsammans med ArbetSam (Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd) och som vi inledde under vårterminen 2011. Här finns goda möjligheter att knyta an till utställningsverksamheten som kan berikas genom dessa kontakter. Kursprogrammet ges på olika platser i hela landet och är därför viktigt mot bakgrund av CfAs nationella uppdrag.

Vi kommer också att fortsätta med kurser om arbetarrörelsens historia med fackligt aktiva som målgrupp. En sådan kurs ges för fackligt aktiva inom LO under våren, men bör erbjudas fler.

En kurs om källbehandling och dokumentation kommer att starta under våren 2016 och bland annat erbjudas de anställda på CfA och Arbetarrörelsens arkiv.

Pedagogiska program

Arbetet med de pedagogiska hel- och halvdagsprogrammen för gymnasieelever och/eller studeranden inom eftergymnasiala utbildningar och folkhögskolor kommer att återupptas under våren 2016. Möte har hållits med representanter för Kvarnby folkhögskola i syfte att utveckla kurser i gemensam regi. Likaledes kommer samarbetet med Albins folkhögskola och förhoppningsvis även Glokala folkhögskolan, att fördjupas. Halvdagsföreläsningar på Glokala folkhögskolan är bokade inbokade under april.

Föreläsningar

Under 2016 kommer också föreläsningar att äga rum för bland annat arbetarkommuner och fackliga organisationer. Sådana är redan inplanerade tillsammans med ABF, Malmö arbetarkommun, Lunds socialdemokratiska studentklubb, Handels representantskap i Kristianstad med flera organisationer.

Forskningsprojekt

Som vi skrev i inledningen är det angeläget att utveckla forskningsprojekt i samverkan med medlemsorganisationerna, men också med forskare över hela landet och på ett internationellt plan. Några akademiska forskningsprojekt är pågående eller under planering.

Ett större projekt om åkeribranschen och lastbilsförarnas arbetssituation utvecklas. Ansökan kommer att lämnas in till Vetenskapsrådet. Fyra forskare är engagerade i projektet och det har förankrats i möten med centrala ombudsmän och med lokala företrädare för Transport. Projektet har diskuterats på en tvådagars workshop, men under hösten kommer vi att arrangera en ny workshop med internationellt deltagande. Vi har fått positiva signaler från Riksbankens jubileumsfond om finansiering av en sådan.

Ett forskningsprojekt om gruvsamhällen är under utveckling. Vi har tidigare ansökt om finansiering hos dåvarande Forskningsrådet för socialvetenskap och arbetsliv (FAS) och Riksbankens jubileumsfond. Här kan vi knyta an till den internationella forskargrupp som inriktats på att studera migration och arbetsvandringar i kolgruvesamhällen och som vi tagit kontakt med.

Ytterligare ett projekt, om gummiindustrin, är i en planeringsfas. Vi har gjort litteraturstudier och undersökt källsituationen. Vi kommer att arbeta vidare med detta under verksamhetsåret.

Forskningscirklar och dokumentationsprojekt

Arbetet med att starta forskningscirklar måste fortsätta och vi måste uppmana medlemsorganisationerna att ta kontakt med oss inför jubileer eller av andra skäl. Vi kan på flera sätt ställa upp som en resurs som kan inspirera till gräv-cirklar. Ambitionen är att under året, tillsammans med medlemsorganisationerna, medverka till att sprida och utveckla cirkelverksamheten ytterligare, lokalt, regionalt och nationellt.

Cirkeln tillsammans med S-kvinnor i Landskrona som startade 2013 och har åtta-nio deltagare bör fortsätta sitt arbete med syfte att sammanställa materialet till en bok. I detta arbete är historikern Irene Andersson från Malmö högskola en resursperson.

Cirkeln bland arbetarna vid Trelleborgs AB i Sjöbo kommer att resultera i en publikation under 2016. Historikern Johan Lundin från CfA och Malmö högskola har arbetat med manus och förlag har kontaktats. Under året söker vi finansiering för att trycka boken.

Boken om Öresundsvarvet är under utarbetande. Vi räknar med att kunna ha ett råmanus klart vid halvårsskiftet och förhoppningsvis kunna trycka boken under senhösten. Finansiering söks av olika fonder, kulturförvaltningen, föreningar, Öresund Dry Docks etc. Ambitionen är att boken skall bli snygg och läsvärd med ett relativt stort antal bilder.

Cirkeln om arbete och facklig verksamhet på Tarkett i Ronneby bedrivs under ledning av Staffan Stranne och slutförs under vårterminen 2016. Resultatet kommer att redovisas i en skrift.

Dokumentationsprojekt

Från 1970-talet och framåt har ett mycket stort antal gräv- och forskningscirkelar bedrivits av föreningar och på arbetsplatser i hela landet. Genom den databas som växer fram får vi för första gången en samlad dokumentation av allt detta arbete med uppgifter om vilka och hur många som har deltagit, vilka resultat de avsett och var man kan hitta materialet. Vi kommer därför att fortsätta med att bygga ut den sökbara databasen med alla dessa uppgifter. Här behöver vi också hjälp av medlemsorganisationerna för att få kunskap om alla cirklar. Under 2016 kommer Kristian Grankvist att ha huvudansvaret för detta projekt. Vi söker – och har delvis fått – anslag för att gå vidare och ställa vetenskapliga frågor till materialet.

Projekt Digitalt museum

Syftet med projektet är att bygga ett digitalt museum med utgångspunkt från de dokument, bilder, fanor och föremål som finns i Arbetarrörelsens arkiv i Landskrona men också i museets samlingar. Härigenom kan vi för en större publik tillgängliggöra material som det är möjligt att presentera i digital form på nätet. Ambitionen är att synliggöra hur människors aktiviteter på olika sätt kan förstås i ett större transnationellt perspektiv.

Det finns således en ambition att spegla hur det globala kommer till uttryck i det lokala och hur det lokala på många sätt kan länkas till större sammanhang på ett internationellt plan. Med *digitalt museum* menar vi att vi vill skapa digitala, interaktiva utställningar med såväl ett rikt bildmaterial som texter från arkivalier. Förutom fotografier kan också filmer och kartor användas. Fanorna, som idag ligger ihoprullade, är bara i begränsad utsträckning avfotograferade och tillgängliga digitalt. En början skulle kunna vara att fotografera dem professionellt och undersöka respektive fanas historia. I arbetet med att ta fram sådana kunskaper kan forskningscirkelar engageras i samarbete med ABF. En tanke är också att kunskap kan genereras och förmedlas interaktivt (här kan vi utan övriga jämförelser hänvisa till hur wikipedia fungerar). Projektet leds av en projektgrupp som är sammansatt av personer knutna till WTS (Centre for Work, Technology and Social Change), CfA (Centrum för Arbetarhistoria) och Arbetarrörelsens arkiv. Kopplingen till de två förstnämnda innebär också att projektet förankras vid Lunds universitet. Två projektledare, Peter Frodin från WTS och Lars Hansson från CfA, är engagerade i projektet.

”Mapping social history”

Under året kommer vi att inleda ett arbete med ett projekt för att koppla samman och digitalt åskådliggöra arbetar- och socialhistoriska förlopp och händelser med en rumslig dimension. Personal från CfA deltar i ett nybildat nätverk av forskare på Lunds universitet med intressen kring ”mapping history”, och ett symposium planeras äga rum under hösten med internationellt deltagande. Nätverket har bl.a. kontakter med världsledande forskare inom området på University of Washington i Seattle, där man bl.a. utvecklat det lika omfattande som stilbildande ”Mapping social history”-projektet. På CfA inleder vi arbetet i liten skala med en kartläggning av rörelser och aktiviteter i samband med storkonflikten på arbetsmarknaden 1909 i Landskrona. Under våren kommer en masterstudent i historia att ha till uppgift att inventera tillgängligt källmaterial i samband med sin praktikplacering vid CfA under april månad. För att komma vidare och genomföra den ”digitala delen” av projekt kommer vi under året att ansöka om medel från olika tänkbara finansiärer.

Arbetshistoriska seminariet

Arbetshistoriska seminariet kommer under våren 2016 att arrangera nio seminarier, varav fyra i Landskrona, tre på historiska institutionen i Lund, ett på Statarmuseet i Torup och ett i Köpenhamn. Programmet för hösten färdigställs i början av september.

Den nordiska arbetarhistoriska konferensen

Den fjortonde nordiska arbetarhistoriska konferensen hålls i Reykjavik den 28–30 november. Cirka 120 forskare från samtliga nordiska länder förväntas delta och lägga fram färsk forskningresultat. Också fackliga representanter välkomnas till konferensen. CfA ingår i den kommitté som planerar och organiserar konferensen.

Bokprojekt

Ovan nämnda böcker om gummifabriken i Sjöbo och Öresundsvarvet planeras att utkomma under 2016.

CfA:s verksamhet i Småland

En arbetarhistorisk verksamhet är under uppbyggnad i Kalmar. En forskningscirkel med slakteriarbetare bedrivs där av professor Lars Olsson och fortsätter under 2016. I Kalmar kommer målsättningen vara att söka medel för att producera mer utställningar på detta tema och även kring annan livsmedelsindustrihistoria. Under 2016 kommer verksamheten i Kalmar att konsolideras genom att en lokal förening inriktad mot arbetarhistoria etableras och egna lokaler kommer också att anskaffas.

I Ljungby fortsätter den industrihistoriska dokumentationen som tidigare bedrevs av CfA i Svenska Migrationscentrets regi. Där kommer under 2016 Centrums utställning *Den glömda utvandringen till Danmark och Tyskland* att visas i Tingshuset i anslutning till Kommunarkivet i samband med en festival mot främlingsfientlighet - *Allas festival* – i Ljungby.

Utställningsverksamhet

CfA:s vandringsutställning om slakteriindustrins historia 1870–1960, *Slakt i takt*, kommer att visas på Statarmuseet under 2016. Denna utställning kommer sedan att gå vidare och visas på andra orter där det funnits slakteriindustri.

Utställningen om Öresundsvarvet kommer att visas i Folkets Hus i början av året. Den digitala utställningen kommer att vara öppen även framöver. Den ursprungliga Öresundsvarvsutställningen bestående av sex skärmar kommer att kunna visas på andra platser. Under året kommer dessutom en kopia av denna att ställas upp i IF Metalls lokaler i Helsingborg. Utställningen blir ett exempel på ett effektivt, billigt och lätt distribuerat sätt att producera flyttbara utställningar i roll up-format som visar arbetarnas och arbetarrörelsens historia. Sådana roll up-utställningar kan visas i samband med olika evenemang, på arbetsplatser, på folkhögskolor, Folkets Hus, bibliotek, äldreboende osv. Utställningen visar på ett pedagogiskt sätt resultaten av arbetarhistorisk forskning i text och bild. I anslutning till utställningen tillgängliggörs, exempelvis i samarbete med bibliotek, den forskningslitteratur som denna bygger på, antingen det är en eller flera böcker, artiklar osv. Föreläsningar kan arrangeras med den aktuella forskaren i anslutning till lokalen eller evenemanget där utställningen visas. Det är också möjligt att producera utställningar för nya forskningsprojekt och därmed efterlysa kunskap från samhället, i form av personer som kan intervjuas eller som känner till värdefullt källmaterial.

CfA kommer under 2016 att producera ytterligare tre roll up- utställningar för testkörning på olika lämpliga arenor. Det är maximalt strategiskt om vi inledningsvis väljer ämnen med flera fruktbara perspektiv för samarbetsorganisationer. Ett sådant är lantarbetarnas arbetskraftsmigration med särskilt fokus på galizierna. Detta ämne skulle vara intressant för Statarmuseet, men också för Emigranternas hus och Svenska Migrationscentret vilka arbetar med migrationstemat. Förutom detta skall två andra utställningar med teman lämpliga för andra arbetarrörelseorganisationer produceras under 2016. Temana bör väljas för att få en bredd och täcka så många intressen som möjligt. Ett möjligt ämne är den glömda utvandringen till Danmark där det kommit en ny bok om invandringen till Nörrebro i Köpenhamn där det funnits många svenska invandrare.

Utöver detta kan bildspel produceras av CfA och distribueras över hela landet genom ABF och CfA:s medlemsorganisationer.

En målsättning vore också att bygga ut ett långsiktigt samarbete mellan CfA, Emigranternas hus och Svenska Migrationscentret när det gäller initiering, produktion och distribution av sådana här vandringsutställningar baserade på akademisk, populariserad forskning. Finansiering av detta bör kunna ske genom bidrag från organisationer där utställningarna visas, olika sökta kulturbidrag för specifika utställningar och stöd från studieförbund som ABF. Svenska Migrationscentret har verksamhet på lokalkontor över hela landet, idag ca 200 anställda, vilka arbetar med framför allt digitalisering av det migrationsrelaterade kulturarvet. I ett samarbete med dem kan CfA:s utställningar visas med stor räckvidd genom att deras infrastruktur för att nå ut över hela landet utnyttjas.

Informationsverksamhet

Utgivningen av CfAs medlemsblad kommer att fortsätta under året. Aktiva insatser kommer att genomföras för att rekrytera fler medlemsorganisationer. Aktiva insatser ska genomföras för att öka antalet deltagare i verksamheten. Såväl hemsidan som Facebook är viktiga kanaler och ska uppdateras kontinuerligt med information om verksamheten. Under året kommer en genomgripande förnyelse av hemsidan att ske. Vi måste överhuvudtaget bli bättre på information och skicka ut fler medlemsblad.

Samverkan

Som framgår av verksamhetsberättelsen har vi utvecklat ett samarbete med flera parter. Vi kommer under året att vidareutveckla samverkan om forskning och undervisning med bland annat Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek (ARAB), Arbetarrörelsens arkiv i Skåne, Arbetarrörelsens arkiv i Landskrona, Styrgruppen Svenska Varv, Landskrona stad, Läns museet, ABF, Svenska Migrationscentret, Emigranternas hus, Industrihistoriska föreningen, forskarkooperativet KUBIK, ArbetSam, Folkbildningsförbundet, IF Metall, Lunds universitets internetinstitut med flera.

Som framgått ovan är det av största vikt att vi utvecklar dialogen med de centrala medlemsorganisationerna kring olika forsknings- och undervisningsprojekt. Vi kommer också att fortsätta samarbetet med ABF. Enligt den PM för samarbetsmetoder mellan ABF och CfA som tidigare utarbetats kommer CfA här i första hand att fungera som en kunskaps- och kontaktresurs för ABF och övriga medlemsorganisationer.

Slutligen ställs uppgiften att fortsätta med att knyta internationella kontakter för att få igång samarbeten kring arbetarhistoriska forskningsprojekt.